

(א) נדרים ב: טו: כג.
(ב) ועל ד: (ג) כמ"א:
כדלפנינו בגמ' (ד) פ"י לקמן
קד: רש"י ס"ה ע"ב
(ה) ס"ה ע"ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא מנחילין
וכי ילי נמי גרסינן בני
אחיות. כ"ב אבל לקמן בדף
ק"ד ראש פ"ג פירש בע"ה:
(ב) ה"ה ד"ה האב וכו'
ולקמן נמי תנא ליה למנות:
(ג) ד"ה אחין וכו' היה יורש
לבנו ועכשיו שאני קיים הרי
הוא יורש בקרב להמיל
לאחיו שהוא אחי אביו:
(ד) כמ"ד נקט לה אב:

כדי שלא תהא חיה קופלת. על הגדר אינטרין חריץ וכן חריץ:
ולעבדי חריץ. דהשתא נמי לא קפלה שהחריץ מרחיקה מן הגדר:
אידי דרווח. ששה טפחים נקנסת לתוכו ונמשכת מעט לאחוריה
וקופלת: **קיימא אשפתיה.** הנלווה: **הכי גרסינן כמה בין חריץ**
לבין חריץ טפח. ומסקנא דבבביתא הוא:

הדרן עלך בית כור

יש. קרובים שנוחלין את קרוביהם
כשמתים וגם אם הם מתים
מנחילין להם את ממונם דהיינו
ששניהם נוחלין זה את זה. והאי דלא
קמי יש נוחלין זה את זה היינו
משום דבעי למיתני ספיא נוחלין ולא
מנחילין תנא נמי רישא נוחלין ומנחילין:
ויש שנוחלין. את קרוביהם אבל אם
ימותו הם אין מנחילין לאותן קרובים
שהן מורשיהן: **מנחילין ולא נוחלין.**
הס אותם דלמרו צבו נוחלין ולא
מנחילין מכלל דליך שאלו נוחלין
אותם ולא מנחילין להן מיקרו מנחילין
ולא נוחלין. ובגמ' [קד:] מפרש למאי
אליטריכו הנך מרי בני דהא חלא
נפקא מכלל חבירה: **האב.** נוהל את
הבנים וגם מנחיל להם וכגון שאין
לאותן הבנים זרע או נוהל אותן האב
אבל אם יש להם בנים הם קודמין
לוקנס כדמפרש בגמ' [ע"ג:] **והבנים אם**
האב. נוחלין ומנחילין: **והאחין מן**

כדי שלא תהא חיה קופלת. על הגדר אינטרין חריץ וכן חריץ:
ולעבדי חריץ. דהשתא נמי לא קפלה שהחריץ מרחיקה מן הגדר:
אידי דרווח. ששה טפחים נקנסת לתוכו ונמשכת מעט לאחוריה
וקופלת: **קיימא אשפתיה.** הנלווה: **הכי גרסינן כמה בין חריץ**
לבין חריץ טפח. ומסקנא דבבביתא הוא:

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

קח.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"א תל' נלות
ה"ל א פתג ע"ש 10
טו"ש ע"מ ס' רעו ע"פ
ב:

רבינו גרשום

אידי דרווח החריץ ו
טפחים ממשכת עצמה בתוך
החריץ לאחריה וקופצת
חריץ (א) סמוך לגדר ומשום
הכי צריך בן חריץ עדיין.
שמעבב: אידי דקטין.
ג' טפחים קיימא החיה
אשפתיה וקופצת לעבר
אחר הלך צרכי תרתייהו
כדי שלא תקפון:
הדרן עלך האומר
לחבירו בית כור
יש נוחלין. שנוחלין אחרים
הזן עצמן מנחילין
ממנום לירושין: **האב**
את הבנים. **שהאב יורש**
את הבנים והבנים יורשין
את האב: ליתני הבנים
יורשין את האב תחלה.
משום דתרי טעמי איכא
דהיה ליה למיתני הבנים
את האב חדא משום
דאתחילי (א) ס' מתחילין
כפוענתיא הוא שהבנים
מחים בחיי אביו והאב
יורש שמתו העולם שהבן
יורש האב ולא האב את
הבנים וכו'.

(א) לכאורה ל"ל וקופלת חמוץ
על הגדר וכו'. או ל"ל
וקופלת מחריץ על הגדר.
(ב) נראה ל"ל דלחמולי
כפוענתיא לא מתחילין האב
אלא הבנים כפוענתיא הוא
שהבנים וכו'.

יש נוחלין. וא"ו נוחלין ומנחילין.
מנייה וליכא אדפתח צביה וזמנא נדרים (דף ב):
מפרש לה: **האב** את הבנים והבנים את האב. תימא והאב את
הבנים היינו צנים את האב שאם האב נוהל את בנו אם כן בנו מנחיל
ואם הוא מנחיל לבנו א"כ בנו (ד) נוחלו
ואורי' דליימר למידק מנייה צנים
ולא צנות אע"ג דקתני לה צדדיא
בסמוך מכל מקום תנא ליה הכא אגב
אורחיה ולקמן נמי (ו) תניא למנות
סדר נחלות וכן משמע בגמ' דקאמר
הבנים את האב מנגלן אמר קרא וכן
אין לו הא יש לו בן צן קודם לבת
משמע דמתני' לאקדמוי בן לבת
אינטרין אבל מרישא דקתני האב את
הבנים ליכא למידק הכי דהאב מנחיל
צנים ולא צנות דלא לא מיימר ואם
תאמר דקתני בני אחיות ודייק בגמ'
עלה ולא צנות אחיות אע"ג דתנא
מיימר ומתוך כך לרץ לומר דמתני'
איני יודע מי שנאה ליימא דבנים לאו
דוקא אלא הוא הדין צנות ואמיא שפיר
כרבי זכריה בן הקלב אע"ג דתנא
בגמ' בני אחיות ולא צנות אחיות [יש]
לומר דבבביתא פליגא אמתימין יודע
מי שנאה ואורי' דקיס ליה דבבביתא
נשיית על המשנה לפיכך דייק מינה
ועוד אומר ר"י דכיון דבנים את האב
איימר למידק צנים ולא צנות אית' הן

כדי שלא תהא חיה קופלת ועבדי חריץ
ולא לעבדי בן חריץ אידי דרווח קיימא
בגויה וקפצה ולעבדי בן חריץ ולא לעבדי
חריץ אידי דקטין קיימא אשפתיה וקפצה
וכמה בין חריץ לבין חריץ טפח:

הדרן עלך בית כור

יש נוחלין ומנחילין ויש נוחלין ולא
מנחילין ומנחילין ולא נוחלין
לא נוחלין ולא מנחילין ואלו נוחלין
ומנחילין האב את הבנים והבנים את האב
והאחין מן האב נוחלין ומנחילין האיש
את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות
נוחלין ולא מנחילין האשה את בניה
והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ולא
נוחלין והאחין מן האם לא נוחלין ולא
מנחילין: **גמ'** מאי שנא דקתני האב את
הבנים ברישא ליתני הבנים את האב ברישא
חדא דאתחילי כפוענתיא לא מתחילין
ועוד

למימר דכולהו צנים דמתני' דוקא ולא צנות לקדום: **ואחין מן האב.**
הקשה ר"י אמאי לא קתני אחי האב נוחלין ומנחילין שהן כמותין
נמי צפרשה ומירץ משום דלחי האב וכל שאר אב נפקי מהנך האב
את הבנים והבנים את האב והאחין מן האב דכיון שנודע שבנים
קודמין ואחר הבנים האב ואחר האב אחין הכי רמי' אחי האב נפקי מכלל
זה על ידי משמעות דלא היה האב קיים היה יורש (א) ועכשיו שאינו
קיים הכי הוא יורש בקרב להנחיל לבנו שהוא (ב) אחי אביו של מת
ומשמוש שמעינן מדמתן בסמוך בני אחות שנחילה בקרב נכסי
אחיה לבנה וא"ת אם כן אחין מן האב נמי לא ליתני דשמעינן ליה
מהאב את הבנים על ידי משמוש נחלה שהאב יורש את בנו להנחיל
לשאר בניו הקיימין שהן אחי המת ויש לומר דנקט (ו) אגב דבני
למימתי אחים מן האם לא נוחלין ולא מנחילין דהואו אינטרין למימתי
אע"ג דתנא האשה אינה נוהלת את צנה סד"ח נהי דאינו יורש אחיו
מן האם מכא אמו מכא את הוא אמינא דיורש דמבי ונתתם את
נחלתו לאחיו לא שנא מן האב ולא שנא מן האם וכי תימא דמכל מקום
לא אינטרין למימתי דשמעי' מרישא דקתני אחין מן האב דוקא ולא
אחין מן האם אינטרין דהוה אמינא אחין מן האב לרבותא נקט
אף על פי שאין כל כך ודאין כמו אחין מן האם ואם תאמר אם
כן אחי האב נמי ליתני אגב אחי האב דסיפא ויש לומר דאי הו
תני אחי האב מו לא הוה לרץ למימתי אחי האם דמכלל אחי
האב שמעינן להו ועוד דלא שייך למימתי אגב אחי האם דהיא
גופה משנה דלא לריכא היא כדדייקין בגמ' דהיינו בני אחות:
יכול

האב. כגון ראובן ויוסף בני יעקב אע"פ שהן מלאה ומרחל ויורשים
זה את זה אם צבילי שהן אחין וכגון שמת יעקב אביהן אבל אם יעקב
קיים הוא קודם וכגון שאין להם בנים. ודוקא אחין מן האב דמשפתת אב
קרובה משפחה כדלפנינו כ"ג [א:] **האיש נוהל את אמו.** אבל לא מנחיל
שהרי קרובי האב יורשין אותו דמשפחת אם אינה קרובה משפחה [א:]
והאיש את אשתו. נוהל אותה כדנפקא לן בגמ' [ק"א:] **ה"ג** בסדר המשנה
ובני אחיות נוחלין ולא מנחילין. דבן נוהל את אחות אמו שהרי הוא בן
מכה האם ואילו מתה דודתו בחיי אמו יורשמה וגם הוא יורש את אמו
נמלא שבאו לידו נכסי דודתו: **ולא מנחילין.** דכשמת הבן אינו מנחיל
לאחות אמו אלא לקרובי אביו דמשפחת אם אינה קרובה משפחה ועוד
דאחות אמו היאך מירשנו הלא היא בבה מכה אחותה שהיא אמו של
זה ולא האם יכולה ליורשו כדאמרן האיש את אמו נוהל ולא מנחיל קל
וחומר שהיא לא מירש את בן אחותה. ובאחיות מן האב מיירי אבל
אחיות מן האם אין נכדה בן אחותה יורש אותה דמשפחת אם הוא.
ל"א ובני אחות בני אחות של ראובן כגון בני דינה נוחלין אותה שהרי
דינה יורשת את ראובן אחיה ובניה באין ממכה אבל לא מנחילין לראובן
שהרי ראובן מכה אחותו דינה בל ירש אותן והלא דינה עלמנה אין
יורשתן כדאמרן דהאם אינה נוהלת את צנה אלא קרובי בעלה של דינה
יורשין את צניה דמשפחת אב יורשת ולא משפחת אם. וזה נראה צעני
משום דקתני ספיא האשה את צנה והאשה את בעלה ואחי האם
מנחילין ולא נוחלין וכל הנך תלתא שמעינן להו מהנך תלת דהך צבא
דנוחלין ולא מנחילין כדאמרין בגמ' [קד:] דהיינו הך דקפריך בגמ' דלחי
האם היינו דבני אחות והלכך גרסי' בני אחות דהיינו נמי דלחי האם
מנחילין את בן אחותם ולא נוחלין. ואי נמי גרסינן בני אחיות (א) איכא לפרושי
מנחילין דהוא אינו יורשן: **האשה את צניה והאשה את בעלה כו'.** בגמ' [שס]
פריך דהיינו נמי הך צבא דנוחלין ולא מנחילין דמהיה שמעינן לה
דהיינו הך: **לא נוחלין ולא מנחילין.** זה לזה אלא קרובי אביו של זה ואביו של זה
כשאין קרוב יומר מזה. גם הנהו קרובים דקתני בהן לא נוחלין ולא מנחילין
כגון קרובים שמנד האם הני מילי שיש קרובים מנד האב
היורשין אותו וקרובים לו יותר מקרובי האם ואע"פ שגם אמו ממשפחת אביו
אבל אם אמו קרובה לו כמו אמו או האם יורשת את הבן ואין לה משפחת אב
דמכה קורבת אביו לירשו כגון ראובן שנשא קרח בת אשר וילדה לו נפתלי ונת
נפתלי ונת נפתלי בלא צנים הכי ראובן אביו יורשו ואם אין לו
אב ונתתם את נחלתו לאחיו של נפתלי ואם אין לו אחין ונתתם נחלתו לאחיו
אשר קרח וילדה לו נפתלי ונת נפתלי ונת נפתלי ונת נפתלי ונת נפתלי
אשר קיים ונתתם את נחלתו לקרוב אליו נמנאלת קרח דהיינו בני אשר או
צנים דהיינו קרח יורשת את צניה: **צב' מאי שנא דסיני.** צרישא דמתני'
האב נוהל את הבן ומנחיל והלא צנת שנוהל האב לבנו נמנאל שמת הבן
האב והיא הניח הבן ההוא זרע ליורשו לפיכך אביו יורשו וזו קללה היא כשאלם
מת בלא צנים וגם כשהאב רואה צנימת בנו והיה לו למנול דמתנימין
לפתוח הבן נוהל את האב שזה צרכה שימות האב ויקברנו בני דכתיב (נראה
מו) ויוסף ישימ ידו על עיניך ונתתו שיקברו בני:
ועוד